

Samenvatting

Het college van B&W gaat akkoord met het actieplan 'Erfgoed Bewust, Bewaard, Bemind'. Het doel van het actieplan is tweeledig. Enerzijds bewoners, bezoekers en geïnteresseerden meer betrekken bij het cultureel erfgoed. Denk hierbij aan de professionalisering van de Open Monumentendag en de Victor de Stuersprijs. Anderzijds gebruikers, initiatiefnemers en eigenaren beter informeren op welke manier monumenten verduurzaamd en onderhouden kunnen worden.

In de afgelopen jaren waren de inspanningen op het gebied van cultureel erfgoed vooral gericht op het maken van inventarisaties en het formuleren van ambities zoals de vestingvisie en op het ontwikkelen van beleidsinstrumenten. Om een gedeelde verantwoordelijkheid te creëren met de buitenwacht en het verleden 'springlevend' te houden is het van belang nu actief en eigentijds de samenwerking op te zoeken met de betrokken partners zoals bewoners, bezoekers, gebruikers en eigenaren van het cultureel erfgoed.

Beslispunten

1. Akkoord te gaan met het actieplan 'Erfgoed Bewust, Bewaard, Bemind' en in te stemmen met de uitvoering van het actieplan met de dekking conform financiële paragraaf.

**Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 1 november 2016:
Conform.**

1. Aanleiding

In de afgelopen jaren waren de inspanningen op het gebied van cultureel erfgoed vooral gericht op het maken van inventarisaties en het formuleren van ambities zoals de vestingvisie en op het ontwikkelen van beleidsinstrumenten. Aangezien we het verleden 'springlevend' willen houden, willen we op een actieve en eigentijdse manier de kennis van ons waardevol cultuurgoed overbrengen. Om een gedeelde verantwoordelijkheid te creëren met de buitenwacht en het verleden 'springlevend' te houden is het van belang nu actief en eigentijds de samenwerking op te zoeken met de betrokken partners zoals bewoners, bezoekers, gebruikers en eigenaren van het cultureel erfgoed.

2. Context

In de evaluatie Springlevend Verleden van 22 oktober 2013 is vastgesteld dat burgerparticipatie op het gebied van cultureel erfgoed meer gestimuleerd moet worden. Door het vergroten van kennisoverdracht en bewustwording kunnen we gebruikers, initiatiefnemers en eigenaren meer verleiden tot een zorgvuldige manier van ontwikkeling en restauratie. Nu vindt dit vooral plaats door onder andere advisering, presentatie van projectresultaten en het geven van een restauratiecursus. Dit kan verbeterd worden door actiever te informeren en stimuleren.

Ook in de jaarverslagen 2013 en 2014 van de Welstands- en Monumentencommissie wordt aanbevolen om een actieprogramma te ontwikkelen dat gericht is op een grotere betrokkenheid van de bevolking en op meer behoedzaamheid bij eigenaren. Dienstverlening en overreding moeten het aantasten van monumenten tegengaan.

Daarnaast heeft een behoeftepeiling plaatsgevonden bij een aantal monumenteigenaren. Samen heeft dit geleid tot onderstaande keuze van actiepunten.

3. Gewenste situatie

Maastricht is als tweede monumentenstad van Nederland trots op haar monumenten en op de betrokken monumenteigenaren die goed voor dit erfgoed zorgen. Respectvol omgaan met het cultureel erfgoed zorgt ervoor dat ook de generaties na ons kunnen genieten van deze historische stad. Hoe meer inwoners zich bewust zijn van de waarden en kwaliteiten van hun erfgoed, hoe trotser zij zijn en hoe zorgvuldiger zij hiermee zullen omgaan.

Het doel van het actieplan is tweeledig. Enerzijds worden bewoners, bezoekers en geïnteresseerden in de vorm van het brede publiek meer betrokken bij het cultureel erfgoed.

Anderzijds worden gebruikers, initiatiefnemers en eigenaren beter geïnformeerd op welke manier monumenten verduurzaamd en onderhouden moeten worden. Zij zijn immers direct verantwoordelijk voor het behoud en instandhouding van het monumentenbestand.

Naast de bestaande activiteiten hebben de volgende acties het meeste effect om het verleden 'springlevend' te houden.

- Website verbeteren: De huidige website is niet goed toegankelijk voor de informatie van cultureel erfgoed. Via een subsite of projectpagina kan dit verbeterd worden. Daarnaast moet de website 'Thuis in Maastricht' beter benut worden op het gebied van cultureel erfgoed.

- Bouwhistorische ondersteuning: Bij het veranderen of het beheren van een monument is vaak nader onderzoek noodzakelijk om rekening te kunnen houden met de monumentale waarden. Om monumenteneigenaren beter van dienst te kunnen zijn en om wijzigingsplannen beter te kunnen toetsen is het optimaliseren van de bouwhistorische kennis van cultureel erfgoed noodzakelijk. Dit wordt bereikt door actief twee keer per jaar te investeren in een bouwhistorisch onderzoek bij een monument met een specifieke opgave. Onderzocht wordt ook of een globaal stadsbreed bouwhistorisch onderzoek zinvol en haalbaar is.

- Victor de Stuersprijs 2.0: De Victor de Stuersprijs wordt al sinds 1987 uitgereikt. Om de prijs aan te passen aan de tijd en de doelgroep uit te breiden wordt voorgesteld een aantal vernieuwingen door te voeren, zoals het toevoegen van een publieksprijs en studenten bouwkunst te betrekken bij de vakjury.

- Restauratiemarkt: Naast de landelijke restauratiebeurs in Den Bosch zou het goed zijn om een verkleinde Maastrichtse variant een keer in de twee jaar te houden om de Maastrichtse monumenteneigenaar van dichtbij te benaderen. Het zou een trefpunt moeten worden van erfgoedorganisaties, restauratiebedrijven, architecten, financiële deskundigen, makelaars, rijks-, provinciale en gemeentelijke overheden, opleidingsinstituten, monumenteneigenaren, waar informatie en kennis wordt uitgewisseld en nieuwe technieken worden getoond.

- Professionalisering Open Monumentendag en Archeologiedag: Het programma van de Open Monumentendag is momenteel gebaseerd op basis van de openstelling en het aanbod van vrijwilligers. De wens is om niet alleen afhankelijk te zijn van vrijwilligers en kostenloze locaties, maar om de organisatie te professionaliseren. Meer energie in de voorbereiding, een actievere participatie van buiten en een intensivering van de communicatie zijn hierbij van belang. Ook wordt versterking gezocht door Open Monumentendag en Archeologiedag te combineren.

- Verbeterboek voor wooncomplexen: Door grootschalige verkoop van het bezit van woningbouwverenigingen staat de uniforme uitstraling van waardevolle wijken onder druk. Om niet

alleen reactief in te zetten op het behoud van de kwaliteit van de wijk is het goed ook actief eigenaren en bewoners op de hoogte te brengen van deze kwaliteit. Door middel van rondleidingen in de wijk in combinatie met een digitaal verbeterboek met onderhouds- en duurzaamheidsleidraad kan hier actief aandacht aan worden geschonken.

- Monumentencafé: Het houden van informatieve caféavonden voor monumenteneigenaren met een specifieke doelgroep, bv. woonhuseigenaren, horecaondernemers, kerkbesturen, enz. Hierbij zouden specifieke thema's aan bod moeten komen zoals schilderen voor woonhuseigenaren, aanstralen voor horecaondernemers, glas-in-lood voor kerkbesturen.

- Infocentra Vestingwerken: Maastricht staat niet bekend als vestingstad, terwijl de stad uniek is vanwege de vestingwerken. Hier ligt een ongekende kans om de vestingwerken als waardevol cultuurgood met op veel plekken hoge natuurwaarden te benutten en in te zetten voor stadspromotie, cultuur- en natuurtoerisme en educatie- en recreatieprojecten.

De volgende actiepunten dragen eveneens bij aan de doelstelling om een grotere betrokkenheid en betere informatievoorziening te creëren. Deze kunnen alleen uitgevoerd worden indien samenwerking met provincie of andere gemeenten plaatsvindt of als succesvolle subsidietrajecten doorlopen zijn.

- Menukaart voor restauratie: De groene menukaart, een digitale toolkit voor het verduurzamen van monumenten, kan eenvoudig omgebouwd worden tot een tool voor het restaureren en onderhouden van monumenten. Dit wil zeggen een publieks-vriendelijke website van de restauratierichtlijnen. De restauratierichtlijnen zijn bedoeld om meer duidelijkheid en helderheid voorafgaand aan de planvorming te geven.

- Digitalisering via informatie-app: De informatieverstrekking bij monumenten of archeologische sites wordt momenteel meestal weergegeven door bordjes van de ANWB. Om aan te sluiten bij de digitale media zou een app veel gebruiksvriendelijker zijn. Bovendien kan de informatie makkelijker geactualiseerd worden. In specifieke gevallen kan de geschiedenis beleefbaar gemaakt worden door "Augmented Reality". Dit wordt als optie onderzocht bij het nieuwe frontenpark. Door dit gebied toegankelijk en beleefbaar te maken kan de bezoeker ontdekken hoe de vestingwerken er in het verleden uitzagen en hoe dit door de jaren heen heeft gefunctioneerd.

Het volledige actieplan is in de bijlage toegevoegd.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Eén van de actiepunten die reeds in ontwikkeling is, is de groene menukaart voor Maastricht, een online tool waarmee inwoners tips krijgen hoe hun monument verduurzaamd kan worden. Het is een gebruiksvriendelijke informatievoorziening die je wegwijs maakt in de grote hoeveelheid van duurzaamheidsmaatregelen, toegespitst op de Maastrichtse monumenten.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

De uitvoering van de actiepunten vindt plaats binnen de bestaande formatie

7. Informatiemanagement en automatisering

Het actiepunt Digitalisering via informatie-app wordt afgestemd met de afdeling I&A en geo-informatie.

8. Financiën

Kosten en dekking:

Actiepunt	Incidenteel / Structureel	Dekking	BTW	2017	2018	2019
Website verbeteren	Incidenteel	Regulier budget cultureel erfgoed en via reguliere taken onderhoud gemeentelijke website	compensabel	3.000		
Bouwhistorische ondersteuning in het kader van bouwplantoets	Jaarlijks	Regulier budget cultureel erfgoed	compensabel	10.000 (max)	10.000 (max)	10.000 (max)

Victor de Stuersprijs 2.0	Tweejaarlijks	Regulier budget cultureel erfgoed Regulier budget Veiligheid en Leefbaarheid	compensabel	5.000		5.000
Restauratiemarkt	Tweejaarlijks	Regulier budget cultureel erfgoed	compensabel	5.000		5.000
Professionalisering Open Monumentendag en Archeologiedag	Jaarlijks	Regulier budget cultureel erfgoed	compensabel	10.000	10.000	10.000
Verbeterboek voor wooncomplexen	Incidenteel	Regulier budget cultureel erfgoed en lobby naar corporaties voor optimalisatie van communicatietraject	compensabel		6.000	
Monumentencafé	Incidenteel	Regulier budget cultureel erfgoed	compensabel			2.500
Informatievoorziening vestingwerken bij Tapijn en Frontenpark	Incidenteel	Via projectbudget Tapijn en Frontenpark	Conform project Tapijn en Fronten- park			Ca. 150.000

Dekking vindt plaats via werkbudget monumenten (570101503) en werkbudget archeologie (570101504) of andere budgetten waarover besluitvorming separaat heeft plaatsgevonden of nog zal plaatsvinden. Totaal bedragen deze budgetten jaarlijks € 73.000 en zijn toereikend voor het uitvoeren van bovenstaande actiepunten.

De volgende actiepunten kunnen alleen uitgevoerd worden indien samenwerking met provincie of andere gemeenten plaatsvindt of als succesvolle subsidietrajecten doorlopen zijn. Als dit niet lukt is er geen gemeentelijk dekking en worden de actiepunten niet uitgevoerd of volgt indien nodig separate besluitvorming.

Actiepunt	Incidenteel / Structureel	Dekking	BTW	2017	2018	2019
Menukaart voor restauratie	Incidenteel	Lobby noodzakelijk naar provincie en andere gemeenten, anders geen gemeentelijke dekking en geen uitvoering	compensabel		Ca. 75.000	
Digitalisering via informatie-app	Incidenteel	Regulier budget cultureel erfgoed en Europese subsidie-aanvraag. Interregproject besluitvorming feb 2017	compensabel		Volgt indien nodig via separaat besluit	

Alle bovengenoemde bedragen zijn exclusief BTW, de BTW is compensabel. Alle hierboven genoemde kosten en dekkingsvoorstellen zijn incidenteel, behalve de actiepunten 'bouwhistorische ondersteuning': jaarlijks, 'professionalisering Open Monumentendag en Archeologiedag': jaarlijks, de 'Victor de Stuersprijs 2.0': tweejaarlijks en de 'restauratiemarkt': tweejaarlijks.

9. Aanbestedingen

Afhankelijk van de uit te werken acties is voor de uitvoering van enkele actiepunten een aanbesteding noodzakelijk.

10. Participatie tot heden

Niet van toepassing.

11. Voorstel

1. Akkoord te gaan met het actieplan 'Erfgoed Bewust, Bewaard, Bemind' en in te stemmen met de uitvoering van het actieplan met de dekking conform financiële paragraaf.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Door de actiepunten uit te voeren worden instrumenten ontwikkeld om een groot publiek te bereiken. Daarnaast worden de instrumenten gepresenteerd om bekendheid te creëren en effect te vergroten.

2017:

- 2017 - Website verbeteren.
- 2017 - Bouwhistorische ondersteuning.
- 2017 - Victor de Stuersprijs 2.0. In samenwerking met de Limburger en communicatie.
- 2017 - Restauratiemarkt
- 2017 - Professionalisering Open Monumentendag

2018:

- 2018 - Bouwhistorische ondersteuning.
- 2018 - Professionalisering Open Monumentendag
- 2018 - Menukaart voor restauratie. Indien lobby provincie en Limburgse gemeenten slaagt.
- 2018 – Digitalisering via informatie-app. In eventuele samenwerking met VVV. Specifieke informatie-app Frontenpark is afhankelijk van Europese subsidie-aanvraag.
- 2018 - Verbeterboek voor wooncomplexen.

2019:

- 2019 - Bouwhistorische ondersteuning.
- 2019 - Professionalisering Open Monumentendag
- 2019 - Victor de Stuersprijs 2.0. In samenwerking met de Limburger en communicatie.
- 2019 - Restauratiemarkt
- 2019 - Monumentencafé. In eventuele samenwerking met andere maatschappelijke organisaties.
- 2019 - Infocentra Vestingwerken. In aansluiting bij bestaande projecten zoals Tapijn.